

Definice zotavovací akce – Je uvedena v § 8, bod 1, zákona o ochraně veřejného zdraví 258/2000 Sb. takto: „Zotavovací akcí je organizovaný pobyt 30 a více dětí ve věku do 15 let na dobu delší než 5 dnů, jehož účelem je posílit zdraví dětí, zvýšit jejich tělesnou zdatnost, popřípadě i získat specifické znalosti nebo dovednosti.“ Z dalších souvislostí uvedeného zákona pak vyplývá, že definice zahrnuje i mládež do 18 let věku (přesněji včetně dne dovršení 18 let) a účel zotavovací akce může být i výchovně rekreační.

Věk účastníků – Pro správnou orientaci v legislativě je důležité vědět, že v českých zákonech jsou pojmy děti, mládež a mladiství, používány v různých významech. Konkrétně v zákoně o ochraně zdraví je mládež každý do 18 let a tato věková skupina se skládá z dětí (mladší patnácti let) a z mladistvých (od 15 do 18 let). Protože ve volnočasové práci se používá pojem mládež odlišně, používáme v dalším textu pro lepší srozumitelnost pojem nezletilí (tj. všichni do 18 let). „Zákon o ochraně veřejného zdraví“ používá definice vycházející ze „Zákona o soudnictví ve věcech mládeže“ (zákon č. 218/2003 Sb.), kdy mládež (každý do 18 let) = děti (mladší patnácti let) + mladiství (dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku). „Občanský zákoník“ používá pojmy „zletilost“ a „nezletilost“ (§ 8, Zákon č. 40/1964 Sb.). Nezletilými jsou osoby před dovršením 18 roku (výjimkou je uzavření manželství kdy se zletilosti nabývá dříve). Nezletilou je osoba přesně do prvního dne dovršení 18 let, následující den se již jedná o zletilého (dospělého).

Povinnosti hlavního vedoucího – Z hlediska sledovaného tématu, se odvíjejí od toho, zda se jedná nebo nejedná o zotavovací akci. Aby bylo možné toto rozhodnout, je nutné porovnat sledovanou akci se zněním zákona o ochraně veřejného zdraví. Ten totiž definuje co a je a co není zotavovací akce. O zotavovací akci se dle tohoto zákona jedná v případě, že na všechny následující parametry se odpoví ANO:

parametr	Komentář
Pobyt	ANO – Ubytování ve smyslu přespávání přes noc, včetně uložení osobních věcí v místě pobytu.
	NE – Např. účastníci akce zde nepřespávají, ale dojíždějí. Např. účastníci putují se svými věcmi a přespávají každou noc jinde.
Pobyt nezletilých	ANO – Pobyt nezletilých účastníků (je jim 18 a méně let věku).
	NE – Pobyt osob, kterým už je 18 let a více.
Více než 30 nezletilých	ANO – Pobyt 30 a více osob, kterým je 18 a méně let věku.
	NE – Pobyt jakéhokoliv počtu osob, z kterých není mladší 18 let minimálně aspoň 30 účastníků.
Pobyt delší než 5 dnů	ANO – Pobyt trvá souvisle bez přerušení 6 dnů a více.
	NE - Pobyt trvá souvisle bez přerušení 5 dnů nebo méně.
Organizovaný pobyt	ANO - Akce má konkrétní subjekt (osobu nebo organizaci), kterému jsou všichni účastníci podřízeni. Tj. u <i>nezletilých</i> se tím rozumí, že má někdo nad nimi <i>dozor</i> nebo že je někdo na akci <i>přijal</i> . Obvykle mají takoví účastníci pobytu společný program.
	NE – Např. provozovatel tábořiště nebo parta kamarádů, kdy nikdo není nadřízeným účastníků akce. Např. pobyt rodin s dětmi. Např. akce přátel a každý z nich si rozhoduje o vlastním programu.
Účel pobytu	ANO - Účelem akce je posílit u účastníků zdraví, tělesnou zdatnost a popřípadě získat specifické znalosti nebo dovednosti. Účel může být i výchovně rekreační.
	NE – Jiný účel než výše uvedený.

Nejedná se zotavovací akci – V tomto případě nejsou požadavky zákona povinné, pouze doporučené. Jedná se o všechny případy, kdy aspoň jeden z parametrů zákona není splněn. O zotavovací akci se jedná pouze v případě, že jsou splněny všechny parametry současně.

Jedná se o zotavovací akci - Pokud se tedy dle zákona jedná o zotavovací akci, je to skoro to samé, jako když se řekne: „Akce pro nezletilé, kde jich je víc jak 29 a spí na jednom místě aspoň 5 nocí po sobě.“ Pak musí být zřejmě pořádající osoba. Protože se vždy jedná o nezletilé, pak je ze zákona pořádající osobou subjekt, který účastníky na zotavovací akci přijal. Může se jednat o fyzickou či právnickou osobu, která je zastoupena oprávněnou osobou. Pořádající osoba je zodpovědná za dodržování zákonných požadavků na zotavovací akci. Pro úřady je tedy pořádající osoba partnerem, s kterým v případě potřeby jednají. Tyto formality jsou důležité v případě jednání s hygienickou stanicí (nebo jiným orgánem vykonávajícím dozor). Je jasně dáno, kdo musí poskytovat úřadům součinnost (oznamuje, komunikuje, vyřizuje jejich požadavky), kdo nese zodpovědnost a v případě závad je povinen zjednat nápravu. Popřípadě kdo si ponese následky nezákonného jednání. Obvykle se jedná o organizaci, která pověří svého pracovníka (např. hlavního vedoucího akce). Ale zodpovědnost má stále organizace (nemůže se nikdy zodpovědnosti zbavit, pouze ji rozšířit na další osoby).

Základní legislativa pro zotavovací akce - Je dána dvěma normami:

- Zákon 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví,
- Vyhláška 320/2010 Sb., Ministerstva zdravotnictví o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti

Uvedené normy se dle potřeby aktualizují, proto je nutné vždy sledovat aktuálně platné znění. Zotavovacími akcemi se zabývá i další legislativa. Některé normy jsou uvedeny v dalším textu, u jednotlivých oblastí řešících podmínky konání zotavovacích akcí. Např. jednou z významných změn je rozšíření definice účastníků zotavovacích akcí. Dříve bylo platné jen pro děti (do 15 let), po novele i pro účastníky do 18 let věku. Např. novelizace uvedené v zákoně č. 115/2012 Sb., ve vyhlášce 320/2010 Sb. apod.

Povinnosti pořadající osoby zotavovací akce – Jsou definovány v zákoně 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví a navazujících prováděcích předpisech:

- Zajistit umístění akce.
- Zajistit zásobování vodou.
- Zajistit odstraňování odpadků a splaškových vod v souladu s hygienickými požadavky upravenými prováděcím právním předpisem.
- Dodržet hygienické požadavky na prostorové a funkční členění staveb a zařízení, jejich vybavení a osvětlení.
- Dodržet hygienické požadavky na ubytování, úklid, stravování a režim dne.
- Zajistit podávání potravin a podmínek pro přípravu pokrmů dle platných předpisů.
- Další dle specifik konkrétní akce

Pořadající osoba - I když hlavní vedoucí zotavovací akce pro nezletilé není pořadající osobou, musí se v požadavcích na akci orientovat. Je jedno, zda si vše zajišťuje sám, nebo na to někoho má, neznalost zákona neomlouvá. Má za účastníky zodpovědnost a k tomu mimo jiné patří i to, že musí dodržovat zákony. Pořadající osoba je povinna jeden měsíc před zahájením zotavovací akce ohlásit příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví (obvykle hygienické stanici, v jejíž územní působnosti se akce koná), tyto údaje:

- termín a místo konání,
- počet nezletilých zúčastněných,
- způsob zabezpečení pitnou vodou,
- způsob zajištění stravování účastníků.

Pořadající osobou bývá organizace, jejímž jménem (pod jejímž IČ) se akce koná. Nahlašovací povinnost tedy nemá např. provozovatel tábořiště, majitel ubytovny apod. Přesto to může udělat a hygienická stanice je pak povinna akci evidovat a může vykonat kontrolní návštěvu. Pokud se bude opravdu jednat o akci zotavovací, bude vyžadovat plnění všech náležitých povinností.

Rodinné akce - Pokud se jedná o akci pořádanou pro nezletilé v poměru rodinném a obdobném, pak uvedené povinnosti zákon nevyžaduje. Výklad co je to poměr rodinný a obdobný není jednotný. Může to být ve smyslu rodičovství, ale i širší rodiny, může to zahrnovat i pěstounství či osvojení, ale i ve smyslu sousedství a přátelství. Zákon toto přímo nedefinuje. Proto není ani zcela zřejmá

hranice mezi jinou podobnou akcí pro děti. V praxi to pro organizátora nezotavovací akce není problém. Smyslem zákonných požadavků je zabránit, aby se účastníci během akce něčím nakazili, nebo jinak onemocněli. A o to se stejně každý normální organizátor akce snaží. Takže nemusí zkoumat v jakém poměru je k dětem, stejně si na uvedené požadavky dává pozor a dodržuje obvyklé hygienické zásady.

Školní pobytové akce - Akce, které podléhají školskému zákonu, což jsou obvykle akce pořádané školou nebo jiným školským zařízením. Školský zákon používá pojem zotavovací pobyty. Lze si to vykládat tak, že za zotavovací je považován každý pobyt a měly by se na něj vztahovat všechny požadavky na zotavovací akce. Pokud volnočasový pracovník zajišťuje akci pro školu, družinu, školní klub a jiné školské zařízení, musí se navíc řídit školským zákonem. Např. je podstatné, zde se akce koná jakou součástí vyučování, nebo je akcí školy mimo vyučování. Prvním případem je např. škola v přírodě nebo exkurze, druhým např. školní výlet. V případě nocování by se měl organizátor školní akce vždy řídit parametry zotavovací akce, bez ohledu na počet nocí či množství účastníků.

Oznámení konání zotavovací akce – Zotavovací akce musí být oznámena příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví. V praxi může dojít i k situaci, že nezotavovací akce je ohlášena příslušnému orgánu, jako akce zotavovací. Přesto bude platit legislativa dle skutečného stavu a pro akci platí normy akce, která není zotavovací. Někteří provozovatelé rekreačních areálů a jiných zařízení raději preventivně nahlašují pobyty nezletilých jako zotavovací akce, i když tuto povinnost nemají (má ji pořádající osoba). Hygienické stanice jsou povinny i přesto oznámení evidovat. Pokud vykonávají na takové akci kontrolu a zjistí, že se o akci zotavovací nejedná, jednají přiměřeně podle skutečnosti (řídí se normami platnými pro skutečný typ akce - ne pro nahlášený).

Ubytování během zotavovací akce

Problematika ubytování je mnohem obsáhlejší. Zde se zabýváme jen požadavky z hlediska legislativy speciálně pro zotavovací akce. Proto se nezabýváme problematikou např. povolení ke stanování, stavební povolení, souhlas ochrany přírody, technickým

parametrům chatky atd. Zotavovací akce se umísťují mimo území, kde lze předpokládat znečištění ovzduší nad stanovené limity nebo překročení hygienického limitu hluku pro chráněný venkovní prostor. K pozemku, na kterém je umístěna zotavovací akce, musí vést přístupová cesta. Co je přístupová cesta může upřesňovat místní územní plán obce (např. šířka, povrch, registrace apod.). Z hlediska ubytování lze zotavovací akce pořádat ve stavbách nebo ve stanech. Pořádající osoba je bez ohledu na typ ubytování povinna zajistit:

- Umístění účastníka v souladu s hygienickými požadavky upravenými prováděcím právním předpisem.
- Dodržování hygienických požadavků na prostorové a funkční členění staveb a zařízení, jejich vybavení a osvětlení, ubytování a úklid.

Zodpovědnost za zajištění správného ubytování – Vždy nese pořádající osoba. Legislativa pro zotavovací akce nerozlišuje, zda se jedná o stanování na vlastním nebo cizím pozemku, zda je objekt postaven svépomocí na louce nebo se jedná o ubytovací zařízení vlastní či pronajaté. Vždy musí být zajištěna hygienická minima pro daný typ ubytování (stan, stavba) a vždy má zodpovědnost pořádající osoba. Proto se musí orientovat v požadavcích na ubytování při zotavovací akci, i v případě že přijde k hotovému (např. přípravu akce zajišťoval někdo jiný, najímá si základnu jiného majitele apod.).

Zimní ubytování - Pokud se jedná zimní zotavovací akci, musí být ve stavbě zajištěny mikroklimatické podmínky odpovídající požadavkům na pobytové místnosti, teplá voda pro osobní hygienu a dále prostory pro sušení oděvů a obuvi a ukládání sportovních potřeb. Samozřejmě platí i ostatní požadavky na ubytování.

Podnikání v oblasti ubytování - Osoba poskytující ubytování v ubytovacích zařízeních v rámci jí provozované hostinské nebo ubytovací živnosti, je povinna vypracovat provozní řád. Zde musí uvést podmínky činnosti, zásady prevence vzniku infekčních a jiných onemocnění, způsob zacházení s prádlem a způsob očisty prostředí ubytovacího zařízení. Provozní řád a jeho změny předloží před jejich přijetím ke schválení příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví. Provozní řád je osoba povinna změnit vždy při změně podmínek pro poskytování služby. Pokud takové zařízení využívá, měl by vedoucí

zotavovací akce provozní řád vyžadovat, seznámit se s ním a pak se jím i řídit.

Písek pro venkovní hrací plochy - Provozovatel venkovní hrací plochy určené pro hry dětí je povinen zajistit, aby písek užívaný ke hrám dětí v pískovištích nebyl mikrobiálně, chemicky a parazitárně znečištěn nad hygienické limity upravené prováděcím právním předpisem. Podmínky provozu takové hrací plochy s pískovištěm, režim údržby a způsob zajištění stanovených hygienických limitů upraví provozovatel v provozním řádu.

Stravování během zotavovací akce

Pořádající osoba je z hlediska stravování zajistit při zotavovací akci:

- Ohlásit příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví způsob zajištění stravování účastníků a to minimálně jeden měsíc před zahájením akce.
- V denním režimu musí být pevně vymezena doba pro stravování.
- Režim stravování a pitný režim musí zohledňovat věkové a fyzické zvláštnosti nezletilých.
- Nápoje musí být k dispozici po celý den. Uchovávají se v krytých nádobách s výpustným kohoutem nebo se rozlévají přímo z originálních balení.

Stravování nezletilých při zotavovací akci musí splňovat podmínky:

- Denně musí být zajištěna snídaně, přesnídávka, oběd, svačina a večeře.
- Součástí snídaně musí být teplý nápoj.
- Jedno z hlavních jídel musí být teplé.

- Výdeji stravy lze sloučit (snídani s přesnídávkou, oběd se svačinou).
- Strava musí odpovídat věku a fyzické zátěži nezletilých.
- Na sestavování jídelního lístku se podílí zdravotník.

Organizátor akce v podstatě zodpovídá za zajištění stravování v souladu se všemi předpisy. Jeho povinností je zvolit takový způsob, který vyhoví všem požadavkům. Pokud přesto dojde k infekčnímu nebo jinému onemocnění účastníků, bude prováděno šetření a může být vyvozena trestní odpovědnost.

Pořádající osoba může pro stravování využít služeb dodavatele. Např. restaurace, jídelna, vývařovna a jiné provozovny stravovacích služeb. V tomto případě je provozovatel provozovny (poskytovatel služby) zodpovědný za dodržování legislativy související se stravováním. Ale pořádající osobu to nezabavuje zodpovědnosti zajistit nezletilým nezávadné stravování. V rámci svých možností by si měla dodavatele zkontrolovat, nebo jinak zajistit prevenci (ochránit účastníky).

Kvalitu stravovacích služeb podnikatelů, škol a jiných veřejných zařízení, pravidelně kontroluje hygienická stanice. Pořadatel si proto může prohlídnout výsledky těchto kontrol (u dodavatele, na hygieně). Nebo si může domluvit prohlídku zázemí (čistota, chladicí zařízení, sklad potravin apod.). Nejvhodnějším dodavatelem je školní jídelna, která splňuje nejen normy pro zotavovací, ale i pro školní akce (které jsou mnohem náročnější). V případě pochybností o kvalitě např. jídla v restauraci, ihned dát podnět hygienické stanici ke kontrole.

Pokud stravování zajišťuje dodavatel, ale v prostorách pořádajícího subjektu, mohou nastat různé varianty. Např. různý způsob registrace dodavatele (zda se jedná o hostinskou činnost, zda je poskytováno spolu s ubytovacími službami), různé smluvní vztahy mezi dodavatelem a pořádající osobou apod. Z hlediska požadavků na osobu činnou při stravování účastníků zotavovací akce, legislativa nerozlišuje právní subjektivitu (zde se jedná o pracovníka pořádajícího nebo jiného subjektu).

Je vhodné si vše podrobně smluvně ochránit. Např. jasně definovat služby poskytované dodavatelem, jejich rozsah, způsob uložení

potravin, způsob zásobování, co hradí dodavatel na vlastní náklady apod. Rovněž je vhodné zachovat si možnost průběžné kontroly dodržování předpisů. Pokud není zajištěno vyhovující stravování, je pořadatel povinen zjednat okamžitou nápravu, nebo akci ukončit.

Pokud je stravování zajištěno prostřednictvím provozoven stravovacích služeb, přesto musí být při zotavovací akci zajištěno splnění těchto požadavků:

- Potraviny musí být skladovány za podmínek stanovených výrobcem nebo zvláštním právním předpisem.
- Skladované potraviny nebo pokrmy se nesmějí ovlivňovat navzájem a nesmějí být negativně ovlivňovány zevními vlivy.
- Nesmí být podávány ani k přípravě pokrmů používány potraviny stanovené v platné vyhlášce (včetně dodržování podmínek, za kterých lze některé potraviny podávat nebo používat).

Pitný režim během zotavovací akce

Pořádající osoba je povinna zajistit zásobování vodou v souladu s hygienickými požadavky upravenými prováděcím právním předpisem. Způsobem zajištění jinou než pitnou vodou (např. voda pro osobní hygienu, voda užitková, voda teplá apod.), se legislativa pro zotavovací akce podrobněji nezabývá. Obecně platí, že pořádající osoba je povinna zajistit základní péči o zdraví všech účastníků, kontrolu dodržování hygienických požadavků a kontrolu dodržování zásad osobní hygieny.

Pitná voda je pro zotavovací akci zásadní podmínkou. Způsob jejího zajištění je pořádající osoba povinna jeden měsíc předem ohlásit příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví v, jejíž územní působnosti se akce koná (obvykle místní hygienická stanice). Je to součástí ohlášení akce.

Z hlediska pojetí zákona je nutno zdůraznit, že pitná voda se nepoužívá jen k pití. Pitnou vodou je:

- Veškerá voda v původním stavu nebo po úpravě, která je určena k pití, vaření, přípravě jídel a nápojů, voda používaná v potravinářství.

- Voda, která je určena k péči o tělo, k čištění předmětů, které svým určením přicházejí do styku s potravinami nebo lidským tělem, a k dalším účelům lidské spotřeby, a to bez ohledu na její původ, skupenství a způsob jejího dodávání.

Pro zotavovací akce se za vyhovující zabezpečení pitnou vodou (dle hygienických požadavků) se rozumí, že jí je dostatek:

- k pití, čištění zubů,
- k vaření, mytí nádobí, čištění pracovních ploch v kuchyni,
- k osobní hygieně osob vykonávajících činnosti epidemiologicky závažné
- k provozu ošetrovny a izolace.

Nezajištění pitné vody je důvodem k vydání zákazu, nebo k okamžitému zrušení akce. Dle výsledků hygienických kontrol je pitná voda nejčastějším důvodem zákazu akce.

Zajištění pitnou vodou je pochopitelně přísně sledovanou záležitostí. Jen pro představu příklad ze zákona o ochraně veřejného zdraví o nárocích na jakost pitné vody (tj. její zdravotní nezávadnost a čistota):

- Hygienické požadavky stanoví hygienické limity mikrobiologických, biologických, fyzikálních, chemických a organoleptických ukazatelů.
- Hygienické požadavky jsou upraveny prováděcím právním předpisem, nebo jsou povoleny nebo určeny podle tohoto zákona příslušným orgánem ochrany veřejného zdraví.
- Hygienické limity se stanoví jako nejvyšší mezní hodnoty, mezní hodnoty a doporučené hodnoty (minimální žádoucí nebo přijatelnou koncentraci dané látky).
- Za pitnou vodu se nepovažuje přírodní léčivý zdroj a přírodní minerální voda, o níž bylo vydáno osvědčení podle zvláštního právního předpisu.

Donášení nebo dovoz pitné vody - Pokud je pitná voda takto distribuována, musí být použity pouze čisté uzavíratelné nádoby zhotovené z materiálů určených k přímému styku s pitnou vodou a vyčleněné k tomuto účelu. Označené nádoby s dováženou nebo donášenou pitnou vodou musí být ukládány na chladném a stinném místě.

Teplá voda - Na všech zotavovacích akcích musí být zajištěna možnost koupání nebo osprchování v teplé vodě alespoň jednou za týden. Ve stavbách, kde se pořádají zimní zotavovací akce, musí být zajištěna teplá voda pro osobní hygienu. Pro teplou vodu v podstatě platí stejné zásady jako pro studenou bez rozdílu, zda jde o vodu pitnou (k vaření) nebo jinou (osobní hygiena, úklid). Pokud není dodávána výrobcem (provozovatelem vodovodu), nesmí být při ohřevu porušeny požadavky na jakost vody.

V praxi jsou dvě základní varianty, jak zajistit zotavovací akci pitnou vodou:

- napojení na vodovod pro veřejnou potřebu
- jiné zdroje

Pokud není při zotavovací akci využíváno napojení na vodovod pro veřejnou potřebu, který splňuje požadavky zákona o ochraně veřejného zdraví (tj. je zřejmá osoba dodávající pitnou vodu pro veřejnou potřebu), je pořádající osoba zotavovací akce povinna předložit hygienické stanici protokol o kráceném rozboru jakosti pitné vody. Jeho rozsah stanoví prováděcí právní předpis. Tento protokol nesmí být starší než 3 měsíce. Podmínky a parametry protokolu stanoví vyhláška č. 252/2004 Sb., Ministerstva zdravotnictví. Podstatné je, že rozbor pitné vody smí provádět laboratoře akreditované Českým institutem pro akreditaci (nemusí to být hygienická služba). A akreditovaný musí být už i odběr vzorku kontrolované vody, tj. musí být proveden dle platné metodiky. Vše je samozřejmě zpoplatněné.

